

การจัดการเรียนการสอนวิชาเทคนิคบัลเลต์ ระบำนาฏยกรรมและระบำสเปน
รูปแบบออนไลน์ในยุคโควิด 19
ONLINE BALLET TECHNIQUE, DANCE REPERTOIRE, AND SPANISH DANCE
EDUCATION IN THE TIME OF COVID-19 PANDEMIC

ขวัญแก้ว กิจเจริญ* KWANKAEW KITCHAROEN*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมวิธีการจัดการเรียนการสอน ปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาในรายวิชาเทคนิคบัลเลต์ ระบำนาฏยกรรมและระบำสเปนในรูปแบบการสอนออนไลน์ ภายใต้ภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยผู้เขียนรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ภาคการศึกษาต้น (สิงหาคม 2563) ถึงภาคการศึกษาปลาย (กรกฎาคม 2564) พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์มี 6 ปัจจัย คือ 1. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน 2. เนื้อหาบทเรียน 3. การสอบวัดประเมินผล 4. สถานที่เรียน 5. บรรยากาศในชั้นเรียนและการสอบ 6. การใช้สื่ออุปกรณ์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิธีการแก้ไขปัญหาที่พบจากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ คือ 1. เตรียมแผนการสอน/การสอบ 2. การประเมินผลการเรียนการสอน 3. สถานที่เรียน 4. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 5. ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 6. เสริมสร้างทักษะนอกชั้นเรียน 7. แนวทางการจัดการเรียนการสอนรูปแบบวิถีใหม่ ส่วนแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ประกอบด้วย 1. เนื้อหาบทเรียน 2. การบริหารการจัดการเรียนการสอน 3. การมอบหมายงาน 4. การสอบวัดประเมินผล

คำสำคัญ : บัลเลต์/ ระบำนาฏยกรรม/ ระบำสเปน/ การเรียนการสอนออนไลน์/ โควิด 19

*อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ตะวันตก ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, kwankaew227@gmail.com.

*Lecturer of Western Dance, Department of Dance, Faculty of Fine & Applied Arts, Chulalongkorn University, kwankaew227@gmail.com.

Abstract

The ultimate aims of this article are to collect data on online learning and teaching, specify problems of online teaching and learning, and suggest solutions to these problems in three dance courses – Ballet Technique, Dance Repertoire, and Spanish Dance – in the time of COVID-19 pandemic. The time period which the article focuses on is from the first and second semesters of the academic year 2020 (August 2020 – September 2021). This article finds problems associated with online teaching and learning, which are 1) teaching management models 2) lesson content 3) assessment 4) learning space 5) class and examination atmosphere 6) use of electronic devices and the Internet network. The solutions to these problems are to adjust and develop the following aspects: 1) lesson and examination preparation plans 2) assessment 3) learning space 4) class atmosphere 5) knowledge and ability to use technology 6) out-of-class learning 7) a new teaching and learning model. Proposed ways to improve online ballet and Spanish dance teaching and learning are in the aspect of 1) lesson content 2) class management 3) assignment 4) assessment.

Keywords: Ballet/ Dance Repertoire/ Spanish Dance/ Online Teaching and Learning/ COVID-19 Pandemic

บทนำ

ระบบการเรียนการสอน หมายถึง “การเตรียมและวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงการบูรณาการวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและความต้องการของผู้เรียน รวมถึงการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นในการเรียน”¹ จากผลกระทบของภาวะวิกฤตโควิด 19 ต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพและการระมัดระวังตัวที่เพิ่มมากขึ้นของคนในสังคม ล้วนส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจและความหวาดวิตกของนิสิตและผู้สอน รวมทั้งการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยของสถานศึกษา ดังนั้น จึงมีความพยายามในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ตามนโยบายของรัฐ โดยที่นิสิตยังคงสามารถได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ อีกทั้งการแพร่ของโรคระบาดนั้นเป็นหนึ่งตัวเร่งสำคัญที่ทำให้ทุกองค์กร รวมถึงภาคการศึกษาจำเป็นต้องพึ่งพาและนำเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือทำงานหลัก การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและพัฒนาทุกส่วนอย่างรอบด้าน เช่น บูรณาการแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ซึ่งเป็นรูปแบบของการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการเรียนด้วยตนเองจากสื่อวิดีโอที่ค้นออกชั้นเรียน โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ สุภาพร สุดบัณฑิต ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบ “พลิกกลับ” ไว้ว่า

ห้องเรียนกลับด้านเป็นการเรียนแบบพลิกกลับ โดยเปลี่ยนวิธีการสอนจากแบบเดิมที่เริ่มจากครูผู้สอนสอนเนื้อหาในห้องเรียนแล้วมอบหมายการบ้านไปทำที่บ้าน เปลี่ยนเป็นนักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยี และมาทำกิจกรรมโดยมีครูคอยเป็นผู้แนะนำและช่วยเหลือในชั้นเรียน²

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคระบาดโควิด 19 ซึ่งเป็นวิกฤตโรคระบาดระดับโลกที่ส่งผลให้มีการพลิกโฉมระบบการศึกษาเป็นอย่างมากและเพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่องจึงเกิดระบบการเรียนการสอนที่เรียกว่า “การเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์” (Online Teaching and Learning) เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีเนื้อหาประกอบ เช่น ข้อความ ข้อความเสียง คลิปวิดีโอ รูปภาพและแฟ้มเอกสาร เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งไปยังครูผู้สอนและผู้เรียน โดยสามารถพูดคุยติดต่อสื่อสาร ปรีक्षा แลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านการใช้การพูดคุยในแอปพลิเคชัน (Application) อีเมล (Email) หรือโซเชียลมีเดีย (Social Media) ต่าง ๆ ซึ่งนิสิตสามารถเรียนรู้ ตั้งคำถามและส่งงานได้ทุกสถานที่ทุกเวลาผ่านการใช้อุปกรณ์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์ ไอแพด และโน้ตบุ๊ก เป็นต้น ซึ่งใช้ทางเลือกในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต 2 ช่องทาง คือ อินเทอร์เน็ตโทรศัพท์เคลื่อนที่ และอินเทอร์เน็ตที่บ้าน คอนโดมิเนียม หอพักนิสิต โดยรูปแบบโปรแกรมที่นิยมใช้ในการใช้ในการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ในประเทศไทย อาทิเช่น ชูม (Zoom) ไลน์ (Line) และกูเกิล (Google)

ทั้งนี้ ด้วยความห่วงใยนิสิต เพื่อลดความเสี่ยงในการพบผู้คนจำนวนมาก ๆ ทางมหาวิทยาลัยได้มีการปรับตัวและจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ให้ยืดหยุ่นมากขึ้นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปให้แก่ นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตและนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยการเรียนผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ผสมผสานเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสร้างการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์คุณภาพสูง โดยนิสิตไม่จำเป็นต้องเดินทาง เกิดความสะดวกและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกสถานที่ ทุกเวลาและลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโควิด 19 ประกอบกับการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ยังส่งเสริมให้นิสิตมีการศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกัน ยังมีการเตรียมความพร้อมให้แก่คณาจารย์ ในช่วงภาคต้นปีการศึกษา 2563 ควบคู่ไปด้วย โดยเป็นการจัดอบรมคณาจารย์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ การใช้โปรแกรมในการเรียนการสอนต่าง ๆ การออกข้อสอบ

1. นัรพร เกียรติบัณฑิตกุล, “ผลของหลักสูตรผลิตครูที่มีต่อความรู้ด้าน การออกแบบการเรียนการสอนโดยมีการรับรู้ความสามารถแห่งตนและความรู้ตามกรอบที่แพทของนักศึกษาครูเป็นตัวอย่างผ่าน: โมเดลทศวรรษแปดผ่าน” (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 12.

2. สุภาพร สุดบัณฑิต, “การเปรียบเทียบ ความรับผิดชอบต่อการเรียน เจตคติต่อการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ” (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2557), 10.

ในรูปแบบออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ในบทความวิชาการนี้ผู้เขียนรวบรวมข้อมูลจากการเรียนการสอนที่มาจากศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ตะวันตก โดยนราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายความหมาย นาฏศิลป์ตะวันตก (Western Dance) ไว้ว่า

นาฏศิลป์ตะวันตกเป็นนาฏศิลป์ที่มีรูปแบบที่มาจากวัฒนธรรมที่ไม่ใช่ของไทย และตะวันออกหรืออาจกล่าวได้ว่า นาฏศิลป์ที่มีรูปแบบที่พัฒนามาจากวัฒนธรรมของทางซีกโลกตะวันตกแถบยุโรป อันได้แก่ ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส เป็นต้น³

ทั้งนี้ ศิลปะการเต้นและรายวิชาที่ผู้เขียนนำมาอภิปรายในบทความวิชาการฉบับนี้นั้น ประกอบไปด้วย การเต้นเทคนิคบัลเลต์ (Ballet Technique) ระบำนาฏยกรรม (Dance Repertoire) และระบำสเปน (Spanish Dance) ซึ่งเป็นรายวิชาส่วนหนึ่งของภาควิชานาฏศิลป์ สาขาวิชานาฏศิลป์ตะวันตก คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผู้เขียนจะแสดงนิยามและความหมายของคำแต่ละประเภทออกได้ ดังนี้

บัลเลต์ (Ballet) ถือเป็นศาสตร์การเต้นแขนงหนึ่งที่เป็นที่รู้จักเป็นส่วนใหญ่ในประเทศไทย เอกลักษณ์ของการเต้นบัลเลต์ คือ การเต้นรำอยู่บนปลายเท้า โดยมีรองเท้าเต้นที่มีลักษณะเฉพาะตัวพร้อมกับการสวมใส่ชุดกระโปรงคลุมบานหรือที่เรียกว่า “กระโปรงทูตู (Tutu)” นักเต้นต้องสามารถทรงตัวได้ในขณะที่ร่างกายอยู่บนพื้นทั้งสองขาและขาเดียว หรือการกระโดดลอยตัวอยู่บนอากาศ ซึ่งต้องใช้กล้ามเนื้ออวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเต้นเพื่อความสวยงาม ซึ่งจากการศึกษาเทคนิคการเต้นบัลเลต์รูปแบบคลาสสิกเป็นการจัดระเบียบการเต้นรำที่เป็นรูปแบบนิยม (Formalized Form)⁴ การเต้นบัลเลต์ คือ การสร้างสรรค์ความงามจากการเคลื่อนไหวร่างกายให้เกิดเส้น (Line) และรูปทรง (Form) ซึ่งแสดงออกซึ่งความงาม

ระบำนาฏยกรรม (Dance Repertoire) คือ “ชุดท่าเต้น (Choreography) หรือชุดการแสดงของนักออกแบบท่าเต้นแต่ละคน ซึ่งแต่ละชุดการแสดงนั้นจะมีความแตกต่างของเทคนิคและรูปแบบการเต้น โดยไม่จำกัดความยาวของการแสดง”⁵

ระบำสเปน (Spanish Dance) เป็นการเต้นรำที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีรูปแบบอันหลากหลาย เช่น ระบำฟลามิงโก ระบำพื้นเมือง ระบำสเปนแบบคลาสสิก และระบำสเปนร่วมสมัย นอกจากนี้ ยังมีอุปกรณ์ในการเต้นประกอบจังหวะ เช่น กรับสเปน (Castañuelas) ผ้าคลุมไหล่ (Menton) กระโปรงหางยาว (Bata De Cola) และพัด (Pericón) เป็นต้น

ซึ่งในแต่ละรายวิชานั้นมีองค์ความรู้ เนื้อหา วิธีการสอนและการสอบประเมินที่แตกต่างกันออกไป ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงต้องการรวบรวมวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในรายวิชาดังกล่าว เพื่อแสวงหาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาจากการปรับการเรียนการสอนเป็นระบบทางไกลหรือการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ให้สอดคล้องกับนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ซึ่งผู้เขียนได้จำแนกไว้เป็นประเด็นต่าง ๆ เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างในการศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ตะวันตกต่อไป

3. นราพงษ์ จรัสศรี, “นาฏศิลป์ตะวันตก,” สัมภาษณ์โดย ขวัญแก้ว กิจเจริญ, 24 กันยายน 2563.

4. David Micheal Levin, “Balanchine’s Formalism,” *Salmagundi* no. 33/34 (1976): 217.

5. นิชา รอดบุญ, “ระบำนาฏยกรรม,” สัมภาษณ์โดย ขวัญแก้ว กิจเจริญ, 10 กรกฎาคม 2564.

การจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ในยุคโควิด 19

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Teaching Management Models)

เป็นปัญหาสำคัญเพราะการเรียนภาคทฤษฎีปฏิบัติ นั้น โดยเฉพาะวิชาบัลเลต์ ระบายนาฏกรรมและระบำ สเปนเป็นการเรียนศิลปะที่จะต้องจัดทำให้ถูกต้อง สวยงามและมีความปลอดภัย สิ่งสำคัญที่นิสิตควรจะได้รับมากที่สุด คือ การที่ผู้สอนเข้าไปสัมผัสร่างกายของนิสิต พร้อมทั้งอธิบายให้นิสิตเข้าใจถึงกระบวนการการทำงานของระบบกล้ามเนื้อและอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย นอกจากนี้ รายละเอียดของท่าเต้นแต่ละท่า นิสิตจะต้องเรียนรู้ผ่านการจดจำ และลอกเลียนแบบท่าทางการฝึกปฏิบัติด้วยวิธีสังเกตขณะที่ผู้สอนทำการปฏิบัติท่าสาธิต เพื่อให้เดินตามแบบอย่างได้ ถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งในการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์นั้นปัญหาที่พบ คือ

1.1.1 นิสิตและผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาเท่าที่ควร เช่น การเต้นระบำกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ การเห็นถึงข้อเปรียบเทียบระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนว่าใครมีข้อดีและข้อเสียอย่างไรเพื่อนำมาเป็นแบบอย่างหรือพัฒนาปรับปรุงในส่วนของตนเอง

1.1.2 ขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนิสิต และนิสิตกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน เนื่องจากต้องเข้มงวดตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคของรัฐ

1.2 เนื้อหาบทเรียน (Lesson Content)

เนื้อหาที่มีในบทเรียนยังไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่ครอบคลุมได้ทั้งหมดของเนื้อหาในรายวิชา เนื่องจากต้องมีการปรับลดและตัดตอนท่าเต้นในเนื้อหาทฤษฎีวิชา ทำให้นิสิตไม่ได้รับความรู้ครบถ้วนเหมือนเช่นในภาวะปกติ

1.3 การสอบวัดประเมินผล (Assessment)

ไม่มีประสิทธิภาพเหมือนเช่นภาวะปกติ เนื่องจากเหตุผลหลายประการ ยกตัวอย่างเช่น

1.3.1 ผู้สอนไม่สามารถเห็นนิสิตปฏิบัติจริง

1.3.2 นิสิตไม่สามารถแสดงได้เต็มศักยภาพ

1.3.3 นิสิตได้รับความรู้ไม่เป็นไปตามเนื้อหาของรายวิชาที่กำหนดไว้

ซึ่งส่งผลทำให้นิสิตที่เรียนออนไลน์ในช่วงภาวะการแพร่ระบาดของโควิด 19 ขาดโอกาสที่จะแสดงศักยภาพในการสอบได้อย่างเต็มที่ สมดังที่ตนตั้งใจ ทุ่มเทและฝึกซ้อมดังเช่นที่เคยปฏิบัติมา

1.4 สถานที่เรียน (Learning Space)

ทำให้สถานที่เรียนไม่เหมาะสม เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย คอนโดมิเนียม และหอพักนิสิต ซึ่งเป็นพื้นที่คับแคบ มีสิ่งกีดขวางไม่สะดวกต่อการเต้น อีกทั้ง คุณภาพของพื้นต้นไม่มีมาตรฐานและคุณสมบัติที่ดีเพียงพอ จึงสามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้สอนและนิสิตได้

1.5 บรรยากาศในชั้นเรียนและการสอบ (Class and Examination Atmosphere)

เนื่องจากสิ่งแวดล้อมในสถานที่ที่นิสิตเรียนผ่านออนไลน์นั้น อันได้แก่ บ้านพักอาศัย คอนโดมิเนียม และหอพักนิสิต ทำให้ผู้เรียนขาดสมาธิ ความตั้งใจและระเบียบวินัย หรือเกิดความเครียดหากมีความไม่เข้าใจในการสื่อสารกับผู้สอนได้ แม้กระทั่งในการสอบ นิสิตไม่สามารถรู้สึกและสัมผัสถึงบรรยากาศการเข้าห้องสอบจริงที่ต้องมีการจัดสอบตัวต่อตัวกับผู้สอน ทำให้ขาดความกระตือรือร้น มุ่งมั่นและตั้งใจที่จะปฏิบัติให้ดีที่สุด

1.6 การใช้สื่ออุปกรณ์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Use of Electronic Devices and The Internet Network)

เนื่องจากความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่เพียงพอและไม่คุ้นเคยกับการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน อีกทั้ง เครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังไม่เสถียรในบางพื้นที่ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์เท่าเทียมกัน จึงเป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

2. วิธีการแก้ไขปัญหาที่พบจากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์

2.1 เตรียมแผนการสอน/การสอบ (Lesson and Examination Preparation Plans)

ในช่วงที่รัฐบาลเปิดสถานศึกษาแต่ยังมีมาตรการที่เคร่งครัดและไม่อาจทราบได้ว่าจะมีการปิดสถานศึกษาอีกหรือไม่นั้น ผู้สอนควรเตรียมการด้านเนื้อหาการสอนเบื้องต้นไว้ โดยมีการจัดสรรหัวข้อเรียงเนื้อหาใหม่ มีการต่อชุดท่าเต้นซึ่งเป็นท่าบังคับให้นักเรียนด้วยการบันทึกในรูปแบบวีดิทัศน์ เพราะการเรียนการสอนต้นในรูปแบบออนไลน์นั้น การต่อท่าเต้นให้นักเรียนเป็นสิ่งที่ยากลำบาก เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถเห็นรายละเอียดของท่าเต้นได้ชัดเจนและผู้สอนไม่สามารถสาธิตหรือบอกการทำงานของกล้ามเนื้อได้อย่างละเอียดผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ครูผู้สอนจึงได้แสดงท่าเต้นบันทึกผ่านคลิปวีดิทัศน์แล้วส่งในกลุ่มไลน์ (Line Group) เพื่อให้ผู้เรียนไปศึกษา ทำความเข้าใจ ทบทวนและเรียนรู้ท่าเต้นเบื้องต้นก่อนเข้าชั้นเรียน ทำให้เข้าถึงง่ายต่อการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีผสมผสานกับการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติอีกด้วย

2.2. การประเมินผลการเรียนการสอน (Assessment)

ผู้สอนควรมีการแบ่งงานให้ผู้เรียนทำรายงานในเรื่องขององค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทเรียน ให้ผู้เรียนสอบปฏิบัติในรูปแบบออนไลน์จริง บันทึกคลิปวีดิทัศน์ของตนเองส่งผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line) อีกทั้งยังมีการจัดสอบแบบปากเปล่า (Oral Exam) ในภาคทฤษฎีอีกด้วย ดังนั้น การทำความเข้าใจถึงปัญหาการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ล่วงหน้าและการเตรียมแผนการเอาไว้จึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง เนื่องจากเป็นการเรียนการสอนที่ยังไม่คุ้นชินนัก ย่อมเกิดเหตุการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่คาดคิดขึ้นได้ เช่น เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียรและความไม่พร้อมของอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นต้น

2.3. สถานที่เรียน (Learning Space)

สำหรับผู้เรียนที่มีพื้นที่ของที่พักอาศัยไม่เอื้ออำนวยต่อการเต้น เช่น พื้นที่เต้นเป็นวัสดุหินอ่อน ซึ่งอาจทำให้เมื่อสัมผัสกับรองเท้าบัลเลต์หรือขณะเต้นและเกิดอันตรายหรืออุบัติเหตุได้ ครูผู้สอนจึงควรให้คำแนะนำนิสิตจัดหาเสื่อน้ำมัน (Linoleum) ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการเต้นชั่วคราวและราคาไม่สูงมากนัก เพื่อนำมาใช้ประกอบในการเรียนออนไลน์ที่ที่พักอาศัย ทั้งนี้ ให้เป็นความสมัครใจของนิสิตแต่ละคน

ภาพที่ 1 ผู้เรียนปฏิบัติท่าเต้นกระโดดบนเสื่อน้ำมัน (Linoleum) ในรายวิชาเทคนิคบัลเลต์

ที่มา : ภัทรดิษฐ์ งามเลิศประจักษ์

รายวิชาระบำสเปน ซึ่งเป็นรายวิชาที่ต้องมีการใช้เท้า (Zapateado) ปรบมือ (Palmas) และเล่นกรับสเปน (Paillos) ที่ก่อให้เกิดเสียงดัง ซึ่งอาจก่อให้เกิดเสียงดังและรบกวนผู้ที่อยู่อาศัยร่วมกับนิสิตบางรายที่อาศัยอยู่ ณ หอพักหรือคอนโดมิเนียมอย่างมาก ครูผู้สอนและผู้เรียนจึงร่วมกันพิจารณาหาทางออกร่วมกันในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการเข้าพื้นที่สตูดิโอเต้นรำของเอกชน เพื่อลดปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้เรียนเองยังได้แสดงทักษะในพื้นที่ที่เพียงพอได้เต็มศักยภาพและปลอดภัย

ภาพที่ 2 ผู้เรียนเรียนรายวิชาระบำสเปนที่สตูดิโอฟิตเนสเซเว่น (Fitness7)

ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2564

ที่มา : ผู้เขียน

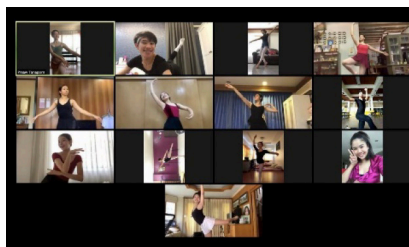
2.4. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน (Class Atmosphere)

ปัญหาที่มักพบ คือ ผู้เรียนส่วนมากขาดสมาธิ มีอาการเหม่อลอย เป็นเพราะสถานที่ในการเรียนเป็นที่พักอาศัย จึงไม่มีสิ่งเร้าหรือตัวกระตุ้นที่จะดึงให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจและมุ่งมั่นกับการเรียน อีกทั้งผู้เรียนไม่สามารถมองและจ้องบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ ไอแพดหรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้เป็นระยะเวลาานาน ซึ่งครูผู้สอนสามารถควบคุมบรรยากาศภายในชั้นเรียนได้ ดังนี้

2.4.1 จัดแบ่งกลุ่มผู้เรียนประมาณ 3 ถึง 4 คน และให้ปฏิบัติทำเต้านสลับกัน

2.4.2 มีการใช้โทนเสียงเพื่อเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

2.4.3 ผู้สอนชักชวนให้ผู้เรียนพูดคุยในสาระอื่น ๆ หรือหากิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการเรียน เพื่อลดการตึงเครียดและเป็นการพักสายตาให้แก่ นิสิต

ภาพที่ 3 ครูผู้สอนจัดกิจกรรมโดยการสร้างโจทย์ชุดทำเต้านให้นิสิตคิด ปฏิบัติและบันทึกภาพนิ่ง

ที่มา : ผู้เขียน

2.4.4 ให้ผู้เรียนเดินเดี่ยวเพื่อเสริมแรงกระตุ้นให้ตัดสินใจและมีสมาธิกับบทเรียน

2.5. ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (Knowledge and Ability to Use Technology)

นับเป็นปัญหาสำคัญของครูผู้สอน กล่าวคือ ความไม่ถนัดและความไม่เชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยี ปัญหาเหล่านี้มักเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ดังนั้น ก่อนจะเข้าชั้นเรียน จึงมีการขอคำแนะนำปรึกษาจากคณาจารย์และครูผู้ช่วยสอน เพื่อให้คำแนะนำและวิธีการใช้เครื่องมือสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งการฝึกซ้อมการสอนออนไลน์ด้วยตนเอง เพื่อช่วยทำให้การเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ดำเนินไปด้วยความราบรื่นต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น

2.6. เสริมสร้างทักษะนอกชั้นเรียน (Out-of-Class Learning)

หากเทียบกับการเรียนการสอนในรูปแบบปกติแล้ว การเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์นั้นควบคุมได้ยากมากกว่า จึงมักพบเห็นนิสิตไม่เข้าร่วมชั้นเรียน ดังนั้น อีกหนึ่งวิธีที่จะช่วยให้การเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ประสบผลสำเร็จ คือ การให้ผู้เรียนฝึกฝนหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น ศึกษาดูชั้นเรียนของคณะบัลเลต์หรือโรงเรียนสอนบัลเลต์ในต่างประเทศที่มีชื่อเสียง ฝึกฝนท่าเต้นตามแบบอย่างแล้วส่งรายงานโดยการบันทึกวิดีโอที่ศึ้นให้ครูผู้สอน เป็นต้น

2.7. แนวทางการจัดการเรียนการสอนรูปแบบวิถีใหม่ (A New Teaching and Learning Model)

แนวทางนี้ครูผู้สอนได้ปรับรูปแบบกระบวนการห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) โดยการเปลี่ยนช่วงเวลาของการบรรยายเนื้อหา การฝึกปฏิบัติในห้องเรียนมาใช้วิดีโอออนไลน์ส่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ล่วงหน้าได้ที่บ้านพักอาศัยหรือสถานที่ใดก็ได้ และหากผู้เรียนพบปัญหาข้อสงสัยไม่เข้าใจในเนื้อหาส่วนใด ให้เก็บรวบรวมข้อมูลนั้นมาซักถามครูผู้สอนและอภิปรายร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนออนไลน์หรือในห้องเรียนต่อไปเมื่อมีโอกาส

3. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์

เนื่องจากรายวิชาเทคนิคบัลเลต์ ระบายนาฏกรรมและระบำสเปน เป็นวิชาเน้นด้านทักษะปฏิบัติทั้งหมดซึ่งต้องมีการปฏิบัติจริง ดังนั้น เนื้อหาบทเรียน การจัดการเรียนการสอน การมอบหมายงาน การสอบประเมินวัดผล ปัญหาที่พบและวิธีการแก้ไขปัญหาในแต่ละรายวิชาจึงมีความแตกต่างกันออกไป ผู้เขียนแบ่งหัวข้อเป็นสาระสำคัญ ได้ดังนี้

3.1 เนื้อหาบทเรียน (Lesson Content)

3.1.1 รายวิชาเทคนิคบัลเลต์ (Ballet Technique) เป็นรายวิชาที่ไม่เน้นการสอนภาคทฤษฎีเป็นการเรียนการสอนในรูปแบบชั้นเรียนอิสระ (Free Class) ซึ่งรวมบทเรียนในเรื่องของทักษะท่าที่บาร์ (Barre Work) ท่ากลางห้อง (Center Work) และการขึ้นปลายเท้า (Point Work) ซึ่งในช่วงที่มีการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์นั้น การออกแบบท่าเต้นของครูผู้สอนจะมีการปรับเปลี่ยนโดยเน้นท่าทักษะปฏิบัติที่บาร์มากกว่าเดิม ส่วนท่ากลางห้องซึ่งประกอบด้วย ท่าแขน (Port De Bras) ท่าหมุน (Pirouette) ท่ากระโดด (Allergro) และท่าขึ้นปลายเท้า (Pointe Work) ได้มีการพิจารณาปรับลดบางท่าออก คือ ท่ากลางห้องที่อยู่ในหมวดกระโดดใหญ่ (Grand Allergro) และท่าขึ้นปลายเท้า รวมทั้งการทำท่าหมุน (Pirouette) โดยให้ผู้เรียนลดจำนวนรอบลง ทั้งนี้ ให้ผู้เรียนคำนึงถึงเรื่องเทคนิคการใช้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเป็นสำคัญเพื่อความปลอดภัย รวมทั้งข้อจำกัดเรื่องของการสอนของผู้สอนและสถานที่เรียนของนิสิตที่ไม่เพียงพอและเหมาะสมกับการเต้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายและอุบัติเหตุได้ทั้งกับตัวครูผู้สอนและผู้เรียน

3.1.2 รายวิชาระบำนาฏกรรม (Dance Repertoire) เป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้ผู้เรียนเลือกกระบำเดี่ยวในวรรณกรรมบัลเลต์เรื่องสำคัญต่าง ๆ อีกทั้งผู้เรียนยังต้องสามารถแสดงลักษณะเทคนิคการเต้นของตัวละครในระบำที่ตนเลือกได้ โดยครูผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าวิดิทัศน์กระบำเดี่ยวที่ตนเองสนใจและเหมาะสมกับความสามารถของตนเองผ่านสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น อินสตาแกรม (Instagram) ยูทูบ (Youtube) และเฟซบุ๊ก (Facebook) ทั้งนี้การเลือกกระบำของผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนจะเข้าไปมีส่วนในการพิจารณาคัดเลือกและให้คำแนะนำปรึกษาว่าระบำใดมีความยากและเหมาะสมตรงตามเกณฑ์ของหลักสูตรและศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ฝึกฝนด้วยตนเองมากยิ่งขึ้นและช่วยกระชับระยะเวลาในการต่อชุดท่าเต้น ซึ่งครูผู้สอนจะมุ่งเน้นการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านเทคนิคของท่าเต้นให้สมดุลและเต็มศักยภาพของนิสิตแต่ละคน

3.1.3 รายวิชาระบำสเปน (Spanish Dance) เป็นรายวิชาที่มีการผสมผสานการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในส่วนของภาคทฤษฎีครูผู้สอนเตรียมเนื้อหาสาระที่กระชับ ครบถ้วนสมบูรณ์ในรูปแบบการจัดสร้างงานนำเสนอข้อมูล (Power Point) และใช้โปรแกรมซูม (Zoom) ส่งแฟ้มเอกสารเนื้อหาสาระดังกล่าวให้ผู้เรียนได้รับฟังและซักถามไปพร้อมกัน ซึ่งครูผู้สอนพิจารณาเห็นว่าวิธีการนี้จะทำให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ได้ใกล้เคียงกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ในส่วนของภาคปฏิบัติต้องให้ความสำคัญกับเสียงจังหวะของการใช้เท้า (Zapateado) เสียงปรบมือ (Palmas) และเสียงกรับสเปน (Castanet) ให้ตรงกับจังหวะของเสียงเพลง แต่เนื่องด้วยการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์นั้น พบว่า เสียงของการใช้เท้า การปรบมือ และเสียงกรับสเปนที่ดังส่งผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาซึ่งครูผู้สอนนั้นมีความล่าช้ากว่า ไม่ตรงตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นเรื่องของเทคโนโลยีไม่ได้เกี่ยวกับข้อบกพร่องของนิสิต ดังนั้น ครูผู้สอนจึงส่งเพลงที่ใช้ในบทเรียนให้นิสิตไปศึกษาฝึกซ้อมและบันทึกคลิปวิดิทัศน์ส่งผลประเมินการศึกษาเป็นรายบุคคลผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line) หลังจากจบชั้นเรียนในทุกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขข้อบกพร่องของจังหวะเสียงของเท้า เสียงปรบมือและเสียงกรับสเปนให้ตรงกับจังหวะเสียงเพลง

3.2 การบริหารจัดการการเรียนการสอน (Class Management)

ในการเรียนรายวิชาเทคนิคบัลเลต์และระบำสเปน เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเห็นผู้เรียนที่หน้าจอไม่ครบจำนวนในคราวเดียวกันทั้งหมด ซึ่งในระหว่างการสอนต้องมีการเลื่อนหน้าจอโทรศัพท์หรือไอแพดอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้การสอนของครูผู้สอนไม่ราบรื่น ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพนั้นเท่าที่ควร ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีการแบ่งกลุ่มในการเข้าชั้นเรียนในรูปแบบกลุ่มใหญ่ ซึ่งจะทบทวนบทเรียนเนื้อหาในชั้นเรียนครั้งก่อนทุกครั้งและชี้แจงคำแนะนำเกี่ยวกับบทเรียนในแต่ละวัน หลังจากนั้นจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยภาคปฏิบัติคราวละประมาณ 3 ถึง 4 คน สลับกันปฏิบัติให้ครบถ้วนและเท่าเทียมกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถซักถามข้อสงสัย อีกทั้ง ครูผู้สอนสามารถตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องของท่าเต้น ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน ทั้งนี้ ครูผู้สอนจะส่งชุดท่าเต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ที่จะสอนในบทเรียนแต่ละครั้งให้ผู้เรียนได้ศึกษาดูเบื้องต้นก่อนเสมอ

ส่วนในรายวิชาระบำนาฏกรรม เนื่องจากรายวิชานี้เป็นการเลือกกระบำเดี่ยวทั้งในการเรียนและการสอบ ครูผู้สอนจึงจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนเดี่ยว (Private) โดยแบ่งเวลาเข้าเรียนของนิสิตในแต่ละครั้งอย่างเท่าเทียมกันประมาณคนละ 15 ถึง 20 นาที เพื่อครูผู้สอนสามารถเก็บรายละเอียดในแต่ละท่าของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนเนื่องจากรายวิชาระบำนาฏกรรมเป็นระบำที่มีความยากและต้องขึ้นเต้นบนรองเท้าปลายเท้า ขณะเดียวกันผู้เรียนก็สามารถปรึกษาขอคำแนะนำครูผู้สอนในเรื่องของการปรับท่าเต้นเพื่อให้เข้ากับสถานที่เรียนและความปลอดภัย

3.3 การมอบหมายงาน (Assignment)

3.3.1 ในส่วนของภาคทฤษฎี รายวิชาเทคนิคบัลเลต์และรายวิชาระบำนาฏยกรรมนั้น ครูผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนทำรายงาน (Report) การถอดชุดท่าเต้นในบทเรียนและระเบียบท่าเต้นที่ตนเองเลือกสอบ ส่วนในรายวิชาระบำสเปน ครูผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีหัวข้อประวัติความเป็นมาและความรู้เบื้องต้นของระบำสเปน โดยให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หนังสือหรือเว็บไซต์ เพื่อเตรียมตัวเก็บคะแนนด้วยการสอบปากเปล่า (Oral Exam)

3.3.2 ในส่วนของภาคปฏิบัติ ครูผู้สอนให้ผู้เรียนบันทึกวีดิทัศน์พัฒนาการและความก้าวหน้าในการเต้นที่ได้สอนในแต่ละครั้งส่งในกลุ่มไลน์ (Line Group) รวมทั้งผู้เรียนบางคนที่ยังไม่สามารถปฏิบัติท่าเต้นได้ดีตามบทเรียนที่ได้สอน

ภาพที่ 4 ผู้เรียนส่งวีดิทัศน์ความก้าวหน้าการเต้นในรายวิชาระบำนาฏยกรรมจากบ้านพักอาศัย
เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2564
ที่มา : กรวรรณ สภาวสุ

3.4 การสอบวัดประเมินผล (Assessment) รูปแบบการจัดสอบวัดประเมินผล มี 5 รูปแบบ คือ

3.4.1 จัดสอบออนไลน์ในรูปแบบกลุ่มย่อย โดยแบ่งจำนวนผู้เรียนประมาณ 3 ถึง 4 คนต่อกลุ่ม ในรายวิชาเทคนิคบัลเลต์ โดยมีการกำหนดระยะเวลาเข้า-ออกการสอบ และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามท่าเต้นบังคับที่ครูผู้สอนต่อไว้ให้

3.4.2 จัดสอบออนไลน์ในรูปแบบรายบุคคล ในรายวิชาระบำนาฏยกรรมและระบำสเปน ซึ่งกำหนดให้มีการสอบ 2 รูปแบบ คือ ส่งวีดิทัศน์ตามข้อสอบที่กำหนดให้ และอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การสอบออนไลน์เป็นรายบุคคลกับครูผู้สอน ทั้งนี้ ครูผู้สอนจะแจ้งกำหนดเวลาการสอบให้ผู้เรียนทราบเพื่อเตรียมตัวล่วงหน้า

3.4.3 เก็บคะแนนสอบในรูปแบบการจัดทำรายงานกลุ่มในรายวิชาเทคนิคบัลเลต์ และรายงานเดี่ยวในรายวิชาระบำนาฏยกรรม ในหัวข้อถอดชุดท่าเต้นที่ใช้ในการสอบ

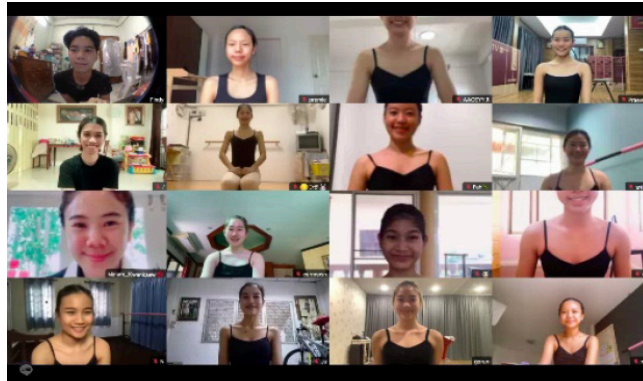
3.4.4 จัดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ในรูปแบบการสอบออนไลน์ของรายวิชาระบำสเปน ซึ่งเนื้อหาในส่วนของภาคทฤษฎี ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของระบำสเปน รูปแบบของการเต้นระบำสเปน ท่าเทคนิคเบื้องต้นของระบำสเปน จังหวะในการเต้นระบำสเปน และอุปกรณ์ในการเต้นระบำสเปน โดยมีการนัดหมายเป็นรายบุคคลตามเวลาที่สะดวกและเหมาะสม

3.4.5 ในรายวิชาการบาสเปนนซึ่งพบปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งไม่ตรงกับจังหวะทำเต้นในขณะที่นิสิตปฏิบัติอยู่จริง ในการสอบระบาสเปนนนอกจากจะสอบออนไลน์ในรูปแบบรายบุคคลกับครูผู้สอนแล้ว ครูผู้สอนจะมอบหมายให้ผู้เรียนทุกคนปฏิบัติสอบและบันทึกวีดิทัศน์การเต้นเพื่อส่งให้ครูผู้สอนตรวจสอบอีกครั้ง

ภาพที่ 5 ผู้เรียนส่งวีดิทัศน์การสอบออนไลน์รายบุคคลในรายวิชาการบาสเปนน
เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2564
ที่มา : ทอฝัน ไวยวุฒิ

3.4.6 ทุกรายวิชา ผู้สอนจะมีการบันทึกภาพนิ่งเก็บไว้เป็นหลักฐาน เพื่อยืนยันทุกครั้งเมื่อดำเนินการสอบเสร็จ

ภาพที่ 6 ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมบันทึกภาพหลังการสอบปลายภาครายวิชาเทคนิคบัลเลต์
เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2564
ที่มา : ผู้เขียน

ดังที่กล่าวมาข้างต้น การปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบันนั้น เป็นแนวทางหนึ่งที่ต้องนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ครูผู้สอนจึงควรมีการพิจารณาปรับเปลี่ยนเนื้อหาของหลักสูตร ระบบการจัดการเรียนการสอน มีการเลือกนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยพัฒนาการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน มีการปรับเปลี่ยนให้รูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า “การเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์” ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และ “รูปแบบเรียนเดี่ยว (Private) หรือที่เรียกว่ากระบวนการ “Personalization” ของการเรียน คือ ช่วยให้ครูดูแลศิษย์ได้เป็นรายคน”⁶ แต่รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ ภาคปฏิบัติของศาสตร์นาฏยศิลป์ตะวันตกนั้น ตามหลักความเป็นจริงแล้วไม่สามารถก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีที่สุด เพราะในเรื่องรายละเอียดต่าง ๆ ของท่าเต้น การที่ผู้เรียนต้องเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งต้องใช้พื้นที่ที่กว้างและมีคุณสมบัติของพื้นเต้นที่ดีตามมาตรฐานสากล ไม่เช่นนั้นอาจก่อให้เกิดอันตรายกับนักเต้นได้ อีกทั้ง การเต้นเป็นงานศิลปะที่จำเป็นต้องใช้ทักษะ ตา หู ร่างกาย สัมผัสในการเข้าถึงความรู้อย่างแท้จริง

อนึ่ง เนื่องจากสถานที่พักอาศัยอาจจะไม่มีพื้นที่ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมต่อการเต้น ความปลอดภัยของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงและต้องมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ดังนั้น ท่าเต้นที่ครูผู้สอนออกแบบนั้นจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนขณะที่ผู้เรียนอยู่หลังจอกคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ครูผู้สอนไม่สามารถปกป้องผู้เรียนได้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องคิดหาทริคในการสอนหรือออกแบบท่าชุดเล็ก ๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียน เช่น ท่าที่บาร์ (Barre Work) หรือท่าที่พื้น (Floor Exercise) เป็นชุดแบบฝึกหัดง่าย ๆ เน้นการใช้และยึดในส่วนของกล้ามเนื้อที่ต้องการจะฝึก เพื่อเป็นการออกกำลังกายเสริมสร้างความแข็งแรงให้กับผู้เรียนภายใต้พื้นที่จำกัด

การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์นั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ผู้เรียนและผู้สอนสามารถส่งงานและติดต่อสื่อสารผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่การจัดการเรียนแบบวิธีดังกล่าวนี้ ยังไม่ครอบคลุมทุกเนื้อหาวิชา จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพประสิทธิผลไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเรียนการสอนตามปกติ เนื่องจากเป็นการสื่อสารที่มีรูปแบบการเรียนที่หลากหลาย มีอิสระในด้านการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับโลกยุคใหม่ อีกทั้ง รายวิชาปฏิบัติจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีวิธีการสอนแบบสาธิต เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้จากการสังเกตจดจำ การฟังและการปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจและสามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง โดยผู้สอนแสดงวิธีการทำงานประกอบคำอธิบายเป็นขั้นตอนอย่างละเอียด ผู้สอนและนิสิตสามารถตอบคำถามได้ตลอดเวลาที่มีข้อสงสัย เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยายผสมผสานกับการเรียนแบบปฏิบัติ แต่เนื่องด้วยปัจจัยทางด้านสถานที่เรียนในช่วงการเรียนการสอนออนไลน์นั้นไม่สามารถปฏิบัติจริงได้ จึงต้องนำแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) มาใช้เสริมในการเรียนการสอนทั้งภาคการศึกษา โดยจัดในลักษณะการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติท่าเต้นจากสื่อออนไลน์และบันทึกวีดิทัศน์ในการสอนแต่ละครั้ง

สื่อการเรียนการสอน ในการที่ผู้สอนส่งเนื้อหาของบทเรียนให้นักศึกษาด้วยตนเองก่อนนั้น เป็นการรู้บทเรียนล่วงหน้าเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอนและผู้เรียนในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการเข้าถึงเนื้อหาและการส่งรายงาน ผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาสาระได้ในทันทีที่ผู้เรียนส่งงานอยู่โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ทำงานเนื้อหาครบถ้วนและสำเร็จเหมือนก่อน

6. วิจารย์ พานิช, *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง* (กรุงเทพฯ : เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์, 2556), 22.

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อให้การเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ปัญหาของการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ คือ การขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ดังนั้นการเรียนการสอน ในความคิดของผู้เขียนพิจารณาแล้วจะต้องมีรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างการเรียนออนไลน์และห้องเรียนภาคปฏิบัติจริงเหมือนที่เคยผ่านมาจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ ต้องอาศัยการบริหารจัดการเกี่ยวกับเรื่องเวลา การจัดสถานที่ จำนวนผู้เรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ

2. สถานศึกษา ควรให้การสนับสนุนพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้เทคโนโลยีแก่ผู้สอนและผู้เรียน การจัดสร้างพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมโดยเฉพาะกับรายวิชาปฏิบัติ จัดหาอุปกรณ์การเรียนแก่ผู้เรียนให้เกิดการเท่าเทียมกันและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดสถานที่เรียนและออกข้อปฏิบัติแก่ผู้เรียนและผู้สอนหากมีการเรียนในห้องเรียนตามปกติให้ถูกต้องตามหลักสาธารณสุข

3. การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน โดยต้องให้ผู้เรียนตระหนัก ยอมรับและปรับตัวอยู่กับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการศึกษาในภาวะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ว่าเป็นวิธีการเรียนแบบใหม่ต้องมีการผสมผสานระหว่างการเรียนในห้องเรียน และการเรียนออนไลน์ที่เรียกว่า ห้องเรียนไฮบริด (Hybrid-Learning) แม้ไม่มีภาวะโรคระบาด การเรียนการสอนไม่อาจกลับมาสู่การเรียนการสอนแบบเดิมเต็มรูปแบบได้อีกแล้ว ดังนั้น ผู้เรียนต้องตั้งใจเรียน ฝึกฝน และทำงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งการสอบวัดประเมินผลอย่างเต็มศักยภาพ โดยไม่ต้องคาดหวังว่าจะมีโอกาสกลับมาเรียนในห้องเรียนเต็มรูปแบบได้อย่างดั่งเดิม

บทสรุป

การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ในอดีตที่ผ่านมา อาจเป็นรูปแบบการสอนเป็นเพียงทางเลือก ในบางโอกาส แต่เมื่อเกิดการระบาดของโรคโควิด 19 การเรียนการสอนออนไลน์ได้กลายมาเป็นทางเลือกหลักซึ่งรูปแบบดังกล่าวนี้ไม่ใช่ปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดในประเทศไทยเท่านั้น แต่กลายเป็นรูปแบบหลักของโลกที่ทุกสถาบันศึกษาต้องพัฒนาโครงสร้าง (Platform) การเรียนการสอนออกมาในรูปแบบต่าง ๆ หรือประยุกต์พัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีและโปรแกรม เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการสอนที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าการเรียนการสอนออนไลน์ไม่ตอบโจทย์ในเรื่องการปฏิสัมพันธ์ของครูผู้สอนและผู้เรียน แต่การเรียนนาฏศิลป์ตะวันตกมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ด้วยเนื้อหาวิชา ความปลอดภัย และเป็นศิลปะเฉพาะ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนคงต้องมีรูปแบบที่ผสมผสานระหว่างห้องเรียนกับการเรียนบนหน้าจอแบบออนไลน์โดยมีสัดส่วนที่ผู้สอนจะกำหนดอย่างเหมาะสมเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด

บรรณานุกรม

ณิชา รอดบุญ. “ระบำนานาฏยกรรม.” สัมภาษณ์โดย ขวัญแก้ว กิจเจริญ. 10 กรกฎาคม 2564.

นัฐพร เกียรติบัณฑิตกุล. “ผลของหลักสูตรผลิตครูที่มีต่อความรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอนโดยมีการรับรู้ความสามารถแห่งตนและความรู้ตามกรอบที่แพคของนักศึกษาครูเป็นตัวแปรส่งผ่าน: โมเดลพหุตัวแปรส่งผ่าน.” วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

นราพงษ์ จรัสศรี. “นาฏศิลป์ตะวันตก.” สัมภาษณ์โดย ขวัญแก้ว กิจเจริญ. 24 กันยายน 2563.

วิจารณ์ พาณิช. *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง*. กรุงเทพฯ : เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์, 2556.

สุภาพร สุกชนิด. “การเปรียบเทียบ ความรับผิดชอบต่อการเรียน เจตคติต่อการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2557.

Levin, David Micheal. “Balanchine’s Formalism.” *Salmagundi* no. 33/34 (1976): 216-36.